

הדפ"ן	צאת השבת
בני ברק	5:29
אלעד	5:22
ביתר	5:14
י-ם	5:14
ק"ג	5:26
7:04	
7:06	
7:07	
7:07	
7:06	

נדברה נא

בס"ד | יו"ל ע"י קהל עדת חסידי נדבורנה בארה"ק | קרית נדבורנה

באור פני מלך

פנינים יקרים ואמרות טהורות, מלוכטים מדב"ק של כ"ק אדמו"ר הקדוש זי"ע"א

המלחמה האחרונה

בהתרגשות רבה ישבו קהל אנשי שלומנו במוצאי שבת האחרונה במסיבה של מצווה, ושתו בצמא את דברות קודשו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, בדברי הדרכה והתעוררות שהזמן גרמן. בדברים היוצאים מן הלב הודריך רבינו שליט"א לדביקות בדרך התורה ואורחותיה, ועורר על קיום הפסוק "סור מרע ועשה טוב" - בהרחקת הרע מחד, והתדבקות בטוב מאידך. אי אפשר לקיים את החלק השני של הפסוק ולהיות דבוקים בטוב - ואין טוב אלא תורה, מבלי להרחיק מקודם את הרע ואת המזיק. רבינו התריע בלב כואב על הסכנות הרוחניות האורבות מבית ומבחוץ, וקרא מקרב לב להתרחק כמטחויו קשת מכל מיני כלים מסוכנים, שיש בהם כדי להרוג את הנשמה היהודית חס ושלום.

ושמא אפשר לומר, כי לא בכדי נאמרו הדברים בימים האלו דווקא. שכן ידוע מצדיקים כי קליפת עמלק מתחדשת בכל דור ודור, כמו שכתוב "מלחמה לה" בעמלק מדור דור", ובכל פעם היא מתלבשת באופנים שונים ומחודשים, כאשר הצד השווה שבכולם היא המזימה המרושעת להכשיל ולקרר את עם ה'. ועתה בדורנו הרי כולי עלמא מודים כי אותה קליפה היא קליפת עמלק שנתלבשה בדמות הכלים הללו, על כן חודש אדר שהוא הזמן המוכשר ביותר למחיית עמלק, בו נאה לקדש מלחמה ולמחות את הקליפה, כל אחד מקרב וממחיצתו, וכשרון הזמן מסייע לכך.

ואין לטעות ולחשוב כי התפשטות הסכנה בימינו מחלישה את כוחנו ושמה את ידיו על התחנות, אלא אדרבא, הבה נתבונן: בימי מרדכי ואסתר קם עליהם המן הרשע מזרע עמלק וביקש להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים. ומה עשה הקב"ה לבסוף, ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם, והרגו בהם רבבות. והנה, אילו לא היה המן מבקש מקודם לשלוח יד ביהודים ולהשמידם, כלום היה פתחון-פה לאסתר המלכה לבקש שיינתן ליהודים להרוג בשונאיהם סתם כך? פשיטא שלא. אלא שהקב"ה הקדים ועורר עליהם את חמת עמלק הרשע, כדי שתהיה עילה ביד ישראל לקום על זרע עמלק, ומשם תהא מפלתו.

ובוודאי אף עמלק שבדורנו כך. מלכתחילה ניתן לו כוח להרים ראש ולבקש להשמיד, ועתה יש לנו כוח ופתחון פה להשכים עליו ולהשמידו, מאחר וביקש לכלותנו. וה' יהיה בעזרו, ממש כשם שעזרו בימים ההם.

ומובטחים אנו כי לאחר שתהיה מפלה גדולה לכוחו של עמלק, יתגלה עלינו הקב"ה ברוב רחמיו, ויגאלנו גאולת עולמים. שכך אמרו, בכל פעם שהייתה צריכה לבוא קדושה גדולה לעולם, קדמה לה מלחמת עמלק. רצה הקב"ה שיבנו לו בית מקדש ראשון, קדמה לכך מלחמת אגג מזרע עמלק, ולאחר שהושמד נבנה ביהמ"ק. רצה שיבנו לו בית שני, קדם לו מעשה המן בן המדתא האגגי, ולאחר שהושמד עלו ישראל ובנו את בית שני. ועתה רוצה הקב"ה לבנות את בית המקדש השלישי - שייבנה במהרה, על כן אנו רואים כיום בהתגברות כוחו של עמלק בעולם. וכאשר נתגבר עליו כולנו יחד ונכניעו, או אז יעלו לציון מושיעים ויהיה השם שלם והכסא שלם.

הענווה, לפיכך הוא נדבר עמי, כדי שתלמדו מכן שנגדול הענווה כך גדול השראת השכינה. ומשם אנו למדים כמה חביב בעיני הש"ת ענין זה של לב נשבר.

ונראה עוד בזה הענין דמעלת מידת הענוה מענינא דימי הפורים, דהנה מרדכי הצדיק זכה אשר על ידו נעשה לישראל תשועה גדולה, ונתקדש שמו יתברך בעולם. ויש לומר דמרדכי הצדיק זכה לזה לאחר שלבש שק ואפר ויצא בתוך העיר, והרגיש עצמו עפר ואפר, זו הייתה זכותו של מרדכי שעל ידו יהיו נעשים עניינים גדולים כאלו.

המלחמה בעמלק הוא ע"י חיזוק האמונה בכל הכוח

זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם מצרים, אשר קרן בדרך וגו' (דברים כ"ה, י"ז יח).
יש לדקדק בהאי קרא, מאי טעמא כפל אומרו 'בדרך', ואמר 'אשר עשה לך עמלק בדרך', וחזר ואמר 'אשר קרן בדרך'.

ונראה לבאר, דהנה יסוד היסודות שעליו מושתתים כל עניני התורה והמצוות, היא האמונה אשר מאמינים ישראל בהש"ת שהוא יחיד ומיוחד ושמו אחד. ובכוח אמונה זו זוכים לתורה ולכל מצוותיה. ועמלק היה חפץ להילחם בישראל, ע"כ ראשית דרכו היתה להפיג לבם מלהאמין בהש"ת, ובזאת יאה לאל ידו להתגבר עליהם. שכאשר היסוד נחלש, אזי כל הבנין העומד עליו מתמוטט.

ונראה, דמלחמה זו שלחם עמלק באמונת ישראל רמוזה בקרא (שמות י"ז ט"ז) "מלחמה לה" בעמלק מדר דר", דהיינו שעיקר המלחמה שנלחם עמלק בהש"ת, היא באותיות הללו: ד', ר', דהיינו, שהוא חפץ לבטל אמונת ישראל בה' אחד, ולהחליף אות ד' ד'אחד, לעשותו 'אחר' רח"ל. ועל זאת, חייבים ישראל להטיל כל כובד משקלם, ולהילחם מלחמת חורמה בכל כוחם, להתחזק באמונה, ולקבעה בליבם כיתד שלא תמוט.

ובזאת יבואר מה טעם כפל הכתוב אומרו 'בדרך', להורותינו דעת ולאליפנו בינה באיזה כוח עלינו להלחם בעמלק, והאין להתחזק באמונה, דזאת רק בכח התורה, דכאשר נתחזק בתורת נש"ת, אזי נתחזק אמונתו ותקבע בליבנו, ובזאת נכריע וננצח את כוחו של עמלק. וענין זה רמוז באומרו 'בדרך', דב' האותיות הפנימיות הם 'דר', וזאת היא עיקר מלחמת ישראל בעמלק, שלא יחליף הדל"ת ברי"ש, כדנתבאר, והאותיות החיצוניות הם 'כב', ללמדנו, אשר בכוח כ"ב אתון דאורייתא, נצח במלחמתנו זו.

בימי הפורים יש כוח מיוחד לתשובה מאהבה

השתא ניצבים אנו בשבת זכור הסמוכה לימי הפורים, וימי הפורים האלה נזכרים ונעשים, וא"י דכל המועדות בטלים וימי הפורים לא נבטלים. וגדולת זמן זה הוא מכיון שהוא זמן המוכשר לשוב בתשובה מאהבה, ואשר על כן גדול יום הפורים מיום כיפורים כנודע, כי ביה"כ התשובה היא מיראה ובפורים התשובה היא מאהבה. וגם שבפורים קיבלו את התורה מאהבה, ולא כמעמד הר סיני שהיו בו עניני פחד כדאי' (שבת פח). שכפה הקדוש ברוך הוא עליהם את ההר כגיגית, אך בפורים לכל הדעות הקבלה היתה מאהבה. ועל כן בימים אלו, מתעורר ביותר ענין זה שנתבונן בגדול אהבתנו וחיבתנו לפני המקום, וידע כל אדם עד כמה גדולה מעלתו לפני הקב"ה, ומתוך כך יבוא לתשובה מאהבה. והשתא בשבת קודש ודאי הוא מסוגל לזה כי השבת עצמה הוי זמן התשובה.

מידת הענווה היא הגורמת להשראת השכינה על האדם

ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר (א' א').

ברש"י "צא ואמור להם דברי כיבושין, בשבילכם הוא נדבר עמי". וצריך להבין מה הם דברי הכיבושין ומה הכוונה בהם.

ויש לומר, דהנה כבר מבואר בספה"ק על מאמר הכתוב "אדם כי יקריב מכם קרבן לה'", שעיקר ותכלית מעשה הקרבן אינו בעצם הקרבת הבהמה, אלא שיהיה האדם המביא את הקרבן עורך את חשבון נפשו ויתבונן שכל המעשים והפעולות שעושים בבהמתו היה ראוי שיהיה נעשים לו עצמו עבור מה שחטא, ומתוך החשבון הזה יהיה לבו של האדם נשבר בקרבו לשברי שברים, וע"י שברון ליבו יבוא לידי חרטה ועזיבת החטא באמת, כדאי' במדרש (ויק"ר ג, ג) עה"כ "נפש כי תקריב - הה"ד יעזוב רשע דרכו ואיש אוון מחשבותיו". וזהו שאמר הכתוב אדם כי יקריב מכם, שצריך לחשוב שהוא גופו היה ראוי להיעשות קרבן.

ומידה יקרה זו של ענווה ושברון רוח לנו ללמוד ממשו רבינו ע"ה, אשר על אף עוצם מעלותיו בקודש, משה איש האלוקים, פה אל פה אדבר בו, משה קיבל תורה מסיני, עם כל זה במקום שאתה מוצא גדולות שם אתה מוצא ענוותנות, כפי שהעידה בו התורה"ק שהוא היה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה, והתהלך תמיד בשברון לב מתוך הרגשה שהוא רחוק מן השלימות.

והנה לצד שהיה משה רבינו העניו מכל האדם, מצינו שזכה למדרגות הנבואה יותר משאר כל הנביאים, כדאי' בספרי (ריש פרשת מטות) שכל הנביאים נתנבאו בכה אמר ה', מוסיף עליהם משה שנתבא אף בלשון זה הדבר, שזאת היא מדריגת נבואה באספקלריא מאירה יותר מהנבואה הנאמרת בלשון כה. והטעם הוא דייקא משום ענוותנותו, שלפי שהיה עניו מכל האדם, לפיכך זכה לנבואה יותר מכל האדם אשר על פני האדמה. והענין בזה, כי כל כמה שהאדם מכיר בשפלות עצמו, כך הוא זוכה להשיג בגדלות הבורא, ולפיכך משה רבינו שהגיע עד תכלית מידת הענוה וההכרה בשפלות האדם, זכה להשגת אלוקות בדרגת הנבואה הגבוהה ביותר.

וכאשר רצה הקב"ה ללמד לישראל את פרשת הקרבנות, ביקש להשמיעם את מעלת מידת הענוה, כי זה עיקר תכלית מעשה הקרבנות שייגיע עי"כ לשברון לב כמו שנתבאר, לפיכך ציווה את משה שיאמר לבני' "בשבילכם הוא נדבר עמי", רצ"ל, **בשבילכם**, בשביל ללמד אתכם את מעלת מידת

דברי אלוקים חיים

אמרות קודש ופנינים יקרים, מלוקטים ממשנתו של כ"ק אדמו"ר שליט"א

התוכחה צריכה שתבוא מתוך אהבה רבה

ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר (ויקרא א' א').

וברש"י, "ויקרא אל משה, לכל דברות ולכל אמירות ולכל ציוויים קדמה קריאה לשון חיבה וכו'". ולהלן כתב רש"י (בד"ה לאמר): "צא ואמור להם דברי כבושין, שבבילכם הוא נדבר עמי". ויש להבין, דלכאורה דברי כבושין אינם נאמרים בלשון חיבה רק בדרך תוכחת מגולה, וא"כ מהו שקדמה לדברי הכיבושין שנאמרו לישראל - קריאה למשה בלשון חיבה דייקא. וכמו כן, איזה דברי כיבושין היו בדברים אלו, הלא אינם אלא דברי שבת, שבשבילם נדבר הקב"ה עימו.

ונראה לבאר ע"ד דמצינו למצות "הוכח תוכיח את עמיתך", שהיא נאמרה בסמוך למצוות "ואהבת לרעך כמוך" (ויקרא י"ט, י"ז י"ח), כאשר באמת על פי מראית העין נראה לכאורה שאין ב' המצוות הללו עולות בקנה אחד, כי כיון שהוא מוכיח את חבירו הוא כמו סותר את אהבתו אליו. אך האמת כידוע אינו כן אלא להיפך ממש, וע"ד משל מי שרואה לתינוק המשחק ברפש, וכפסע יטנפו בגדיו בעפר ומים, אז באם התינוק הזה הוא בנו או מבני קרוביו, בוודאי ימהר להזהירו ולהרחיקו ממעשיו, אך באם אינו מכירו ואינו קרוב אליו, ינחמו לנפשו ולא יאה אכפת לו על כך.

כמו כן היא מצוות התוכחה, שבאם הוא מוכיח לחבירו אות הוא שהוא אוהבו וחפץ בטובתו, ועל כן הוא מרחיקו מן הרעה. ועל כן נסמכה מצוות תוכחה למצוות ואהבת לרעך כמוך, ללמדנו היאך צריכה להיות המצווה הזאת.

ובכן יתבאר המקרא דידן, דבפרשתנו אנו למדים דיני הקרבנות, שבאו כדי לכפר על עוונות ופשעים. ובא משה להוכיחם ולומר להם דברי כיבושין על גודל הפגם שבחטא, והצורך להביא קרבנות כדי לכפר, ולזה קדמה קריאה של 'חיבה' דייקא, כדברינו שהמוכיח צריך שיהיה לחבירו ויוכיחו מרוב אהבה. ומשה רבינו ע"ה, מרוב ענוותנותו בודאי שלא רצה שיהיה הוא השליח לדבר זה, וכבר קדם לזה מה שלא רצה להיות השליח הנאמן ביציאת מצרים, משום שברוב ענוותנותו סבר בדעתו שהוא לא ראוי לזה כלל, וכן אף כאן המשיך בדרכו זאת ולא רצה לזה. אך אעפ"כ בחר בו השי"ת להיות איש על העדה, משום שאותו מצא ראוי ונאמן למלא מלאכה קדושה זו ללמד את בני ישראל התורה והמצווה, להרחיקם מן הרע ולקרבה אל הטוב, מחמת היותו אוהב ישראל באמת ודואג תמיד להיטיב להם. ובזה מצא חן בעיני השי"ת, כי הקב"ה אוהב למי שאוהב את בניו, ולפיכך הוא הראוי והנבחר מבין כולם למסור להם דברי תוכחה וכיבושין מתוך אהבה.

והוא שאמר להם משה "בשבילכם הוא נדבר עמי", כוונתו, שבשבילכם היינו מחמת עוונותיכם שחטאתם, הוא נדבר עמי כדי להורות לכם דרך ישרה ולומר לכם תוכחת מוסר לטובתכם ולהנאתכם, ונדבר עמי אע"פ שאיני כדאי וראוי לשליחות מאת הבורא ב"ה, אמנם מחמת אהבתו אליכם בחר בי, כי אני אוהב אתכם כלבבי וממני תקבלו דברי תוכחה הנאמרים באהבה.

"זבחי אלוקים רוח נשברה" - בגודל חשיבות מידת הענווה לפני ה'

ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר (א' א').

וברש"י, צא ואמור להם דברי כיבושין, שבבילכם הוא נדבר עמי" וכו'.

הנה משה רבינו ע"ה נתייחד במידתו הקדושה והנשגבה שהעידה בו תורה, אשר על אף שהיה אב לנביאים שמעולם, וגדולתו והשגותיו למעלה למעלה מכל השגות אנוש, ומחציו ולמעלה אלוקים כנועד, וכיו"ב משאר מדרגותיו, בכל זאת היה מיוחד ביותר במידת הענווה, ככתוב "והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה".

ואיתא בגמ' במעלת מידת הענווה (סוטה ה'): "א"ר יהושע בן לוי בא וראה כמה גדולים נמוכי הרוח לפני הקב"ה, שבשעה שבית המקדש קיים אדם מקריב עולה, שכן עולה בידו, מנחה, שכן מנחה בידו, אבל מי שדעתו שפלה, מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב כל הקרבנות כולם שנאמר (תהילים נ"א י"ט) זבחי אלוקים רוח נשברה".

הרי לנו גודל מעלת מידת הענווה, שהיא שקולה כנגד הקרבת כל הקרבנות כולן. ואפשר לומר הטעם בזה, כי הלא המטרה והתכלית בהבאת קרבן היא להכניע לב האדם שנתחייב בה, ובכך להשיבו למוטב. וכל זה שייך במי שיש לו התנשאות בלב, הוא מחויב להקריב קרבן כדי לקנות מעלת השפלות, אמנם מי שהוא שפל ממילא אינו נצרך לכל זאת, ולכך מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב כל הקרבנות כולן.

ומעתה יובן, שמשם רבינו הלא היה עניו בתכלית ושפל מאין כמוהו, וממילא לא היה מחויב כלל להביא קרבנות, שכן מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב כבר כל הקרבנות, לכך כאשר בא ללמד את ישראל תורת הקרבנות, ציווהו המקום לומר להם "בשבילכם הוא נדבר עמי", היינו שבבילכם ולא בשבילי, שאני לכשעצמי איני נצרך לכל אלו, אחר שיש בי כבר הענווה והשפלות, שהם תכלית ומטרת הקרבן.

ובדברי כיבושין אלו עורר את לבם לקנות את מידת הענווה, ולהתרחק בכל מאודם מן ההתנשאות.

תורת אבות

אמרות טהורות מצדיקי הדורות על פרשת השבוע

כשאדם רוצה להתקרב אל ה', זוכה והקב"ה כבי' קורא אותו אצלו

ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר. (א' א')

וברש"י, "ויקרא, קריאה לשון חיבה, לשון שמלאכי השרת משתמשים בו וכו', אבל לנביאי אומות העולם נגלה עליהן בלשון עראי וטומאה שנא' ויקר' אלוקים אל בלעם".

יש לבאר מהו החילוק בלשון הקריאה, למאי נפקא מינה באיזה לשון נגלה עליהם.

העניין, כי 'ויקרא' הוא לשון שהקב"ה קרא את משה שכביכול יבוא אצלו, והיינו שהעלה אותו למדרגה גבוהה, וקרא אותו שיעלה ויבוא אליו. אמנם 'ויקר' הוא מלשון אקראי, שבמקרה נזדמן אצלו ה' ואמר לו דבריו, אך כלל לא קרא אותו אליו כי לא חפץ בו.

והגורם לחילוק הזה הוא האיש בעצמו, כי משה רבינו ע"ה היה ממאס הגשמיות וחפץ לפרוש מהכל, כמו ששמו מעיד עליו 'כי מן המים משיתהו', היינו שנמשה ונפרש מכל מיני גשמיות, לכך זכה שהקב"ה כביכול קראו אצלו והעלה אותו למעלה. אך בלעם הרשע רצה בגשמיות וסרב לפרוש מתאוותיו, לכך לא זכה 'להיקרא' אל ה', אלא רק 'ויקר' בדרך מקרה ובלא שום עליה מחמת כן.

(אבני נזר)

הדרך הממוצעת היא הנבחרת

כי כל שאור וכל דבש לא תקריבו ממנו אשה לה'. קרבן ראשית תקריבו אותם לה'. (ב', י"א י"ב)

הנה מבואר בס' עיר מקלט, דזהו שאמרה התורה "כי כל שאור וכל דבש לא תקריבו" וכו' דהיינו שצריך האדם לילך בכל המידות בדרך הממוצע, אבל לא לאחוז באחת מהקצוות. דהיינו או להיות פזרן ביותר או להיות קמצן ביותר. וזהו 'כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה', כי שאור, היינו מחמצת, הוא קצה אחד בחמיצותו והדבש הוא הפכו בתכלית המתקוות בקצה השני, ואת שניהם לא תקריב לה', אלא תלך בדרך הממוצע.

אמנם מבואר בהרמב"ם ז"ל שמתחלה אם האדם רואה בעצמו מידה רעה, צריך לילך מהיפך אל היפך, דהיינו מי שהוא כילי וקמצן ביותר, צריך מתחלה להיות פזרן גדול, כדי שיוכל אח"כ לבוא לדרך הממוצע.

זה שאמרה תורה "קרבן ראשית תקריבו" היינו בראשית עבודתכם תקריבו מאלו הקצוות, אבל "ואל המזבח לא יעלו לריח ניחוח". באמת בהמשך העבודה אינם ראוים לעבודת האדם.

(אך פרי תבואה)

אסור להאמין לעמלך במאומה

זכור את אשר עשה לך עמלק וגו'.

הנה עמלק הוא היצר הרע, שורש כל הרעות, ומגמתו בכל עת "אשר קרך בדרך" - לקרר את האדם ולכבוותו בדרך ה', על ידי שמראה לו עד כמה הרבה לפשוע ונתרחק מהקב"ה, עד שח"ו כבר אין לו שום תקווה ואחרית, ואין לו לנסות בכלל להתרומם כי לא תצלח בידו. והוא משמר את הקרירות והקפאון לכל דבר שבקדושה, כאשר שב ומוכיח לאדם שלעולם כבר לא יוכל להזליק בקרבו אש קודש, כי כבר ירד מטה מטה וחלילה אין משם תקומה. וכיצא בזה מדברי שקר שהיצר מראה בלב האדם בעבור לקררו ולהרחיקו מעבודת הבורא.

אמנם כל אלו הם דברי שקר ותרמית, ועל האדם ליתן דעתו שאלו הם כזבים שאין להם שחר, אלא יוכל להתחזק ולשוב ולהתחמם באש הקדושה, ולהעלות בקרבו השלהבת לאהבת הבורא יתברך ועבודתו. ויאמין מאד שהבורא הוא רחום ומרבה לסלוח, ולעולם אינו נוועל דלת בפני שום אדם.

וזהו שציווה הכתוב "תמחה את זכר עמלק" - מצווה עליך למחות את זכרו של אותו רשע ולהסיר מלבך אפילו שמץ מה מאותן מחשבות כזב שהוא מבקש לקררך בהם, ולא תקבל דבריו במאומה. ואז "לא תש-כח" - כי כוונתו כאמור להתיש את כוחך שלא תתעורר לשוב, אך כיון שתרחיק ותמחה את זכרו מקרבך, לא תצליח מזימתו ולא יתיש את כוחך (תש-כח) מלשוב ולהתחמם באור ה'.

(באר משה - קהניץ)

סניגור בעולם העליון

הגה"ק רבי שמואל שמעלקא מסעליש

זיע"א

ט' אדר ב' תרל"ה

חבורת הסוחרים היהודים תושבי לבוב, עשתה את דרכה הארוכה חזרה העירה, לאחר מסע רכישות ארוך ומוצלח בהונגריה. הישיבה מנתה עגלות רבות, עמוסות ביינות משובחים ממזיט היקבים, אשר יועדו לשיווק בערי גליציה ומחוזותיה. הסוחרים היו שבעי רצון במסחרם המבורך, והם עשו את דרכם בנינוחות, עוצרים למנוחה אחת לכמה שעות בעיינות שעל הדרך.

לקראת צהרים, הבחינו הסוחרים מרחוק בגגותיה הנאים של סעליש העיר. יהודים רבים התגוררו בה, בסעליש, ואכסניות טובות פזורות בה. אך היא התפרסמה בעיקר בזכות רבה הנערך, הגה"ק רבי שמואל שמעלקא, בעל "צור החיים" שכינה בה ברבנות, אשר המונים משחרים היו את פניו, אף כאלה שאינם בני המחוז. הם גמרו אפוא אומר לעצור למנוחה בעיר, להתפלל מנוחה וערבית בבית הכנסת, ולמחרת עם שחר ימשיכו בדרכם. בכך ניתנו להם הזדמנות פז לפגוש ברב העיר הצדיק, ואולי אף יזכו להתברך מפיו.

ואכן, החבורה איתרה לה אכסניה נאה במרכז העיר בלב שכונת היהודים, ולאחר שהניחו את מטלטליהם וסעדו את לבם, פנו לבית המדרש לשיעור תורה ולתפילה בציבור. לאחר תפילת ערבית פנו לקבל ברכת שלום מידי הרב, והגאון קיבלם בסבר פנים יפות ובחביבות גלויה. הוא דרש לשלומם ולמקום מגוריהם, וכאשר שמע שתושבי לעמברג הינם, מיד הזמנים לסור עמו לביתו, שכן הוא משתוקק לשמוע מקרוב על חיי היהודים בקהילת לעמברג המעטירה.

הסוחרים הנרגשים ישבו סביב שולחן של הרב, וסיפרו על הקהילה התוססת ועל בני המדרש המלאים בלומדים יומם ולילה. על תלמידי החכמים שבעיר, ועל הצדיקים והחסידים העובדים בה את קונם.

"ספרו נא לי על רבכם הגדול, הגאון רבי יוסף שאול, אשר שמעו הולך בכל המדינות", הפציר בהם הרב, "הגידו נא לי מעט מפועליו ועוצם תורתו".

הגאון הגדול רבי יוסף שאול נתנון, רבה של לבוב ובעל שו"ת "שואל ומשיב", היה מפורסם כעמוד הוראה בדור, וכל בית ישראל נשען על פסיקותיו. גאונותו העצומה הייתה לשם דבר, והישיבה הרמה שהחזיק בעירו, העמידה תלמידים לאלפים, גדולים בתורה ומארי הוראה. ביקש אפוא הגאון רבי שמואל שמעלקא לשמוע עוד ועוד על רבה הגדול של לבוב, והסוחרים שמחו לספר את אשר מכירים מקרוב, על סדר יומו העמוס בתורה, על משלחות תלמידי החכמים שמחלים את פניו בכל עת, ועל נדירות בהיקפן. שהיו נדירות בהיקפן.

ובעוד הם מדברים, נוטל הגאון את מקטרתו במבע מהורה, מפטם אותה

בטבק היטב היטב, ומעלה בה את הגחלת. החדר מתמלא אט אט בעשן, והגאון פותח את פיו ומוסיף את חלקו בשבחים אודות רבה של לעמברג.

"וכי יודעים אתם מיהו רבי יוסף שאול?" שואל אל חלל החדר, "הרי כל ישראל נאותים לאורו ונוהגים על פי פסיקותיו! ישיבתו מעמידה תלמידים הרבה, ובזכותו מופצת התורה בישראל ומגיעה אל כל חלקי העם. מי לנו גדול כרבי יוסף שאול! הן רבים צריכים לו והדור אינו מסוגל בלעדיו" - - -

כך הוסיף הגאון והפליג בשבח בעל

אז נדברו

פרקי חיים והליכות קודש מכ"ק מרן אדמו"ר הקוה"ט זצוקללה"ה

שערי הצלחה בחינוך הבנים

מצוות חינוך הבנים, מצווה יסודית ועיקרית היא במסורת דת ישראל, וחובה מוטלת על כל אב לחנך את בנו בדרכי טובים וישרים כדי שגם כי יזקין לא יסור מדרך אבותיו.

אולם חכמה יתירה והרבה פקחות נדרשים כדי להבין היטב במהות מלאכת הקדוש של חינוך הצאצאים, לרדת לסוף דעתו של הקטן ולהבין את אשר בליבו, ובכך לחזקו וליתן בידו כוח להצלחה. כל אב ואם הרי רוצים ומייללים להצלחת בנם, אלא שיש להתבונן הרבה ולהבין את נפשו של הנער, כדי להלך על פי רוחו ויכולותיו, ומשם להצמיח את הצלחתו.

רבינו ז"ע היה יחיד מומחה בתורה גדולה זו, והרבה הוראות מחכימות נשמעו ממנו בפרטות אודות אומנות חינוך הצאצאים. ויותר ממה ששמעו מפיו, ניתן היה לראות בו באופן התייחסותו אל התלמידים והצאצאים, התייחסות שהייתה כל כולה אהבה צרופה בלי מצרים, ואמונה בלי גבול בכוחו של כל אחד ואחד. וכך היה רבינו מודריך את מבקשי עצתו: לעולם אל תקצפו על הנער מחמת שאינו עומד בציפיותיכם, אלא התאימו אתם את ציפיותיכם ליכולותיו של הנער, וכך תעזרו לו להתעלות ולהתחזק. והעיקר, האמינו בו בכל מאודכם! ותשגיחו היטב שאף הוא בעצמו יאמין ביכולותיו, כדי שירחיב עוז בנפשו לנסות ואף להצליח.

לפנינו מעשה רב, בר מוסר-השכל עמוק, ממנה עולה הוראה חינוכית יסודית מבית מדרשו של רבינו:

הייתה תקופה בה נוהג היה רבינו ז"ע לבחון את נכדיו מדי שבת על תלמודם, כדי לעמוד על ידיעותיהם ולעודדם להתמיד בתלמודם. כוונתו העיקרית בבחינה זו, הייתה כאמור לעודד את הנערים ולדרבנם, ולהוסיף חשק על חשקם לעשות חיל בתלמודם.

פעם פנה רבינו אל אחד המלמדים, אשר בכיתתו התחנך נכדו, ובפיו בקשה מפתיעה: "היות ואני מבקש לבחון את נכדי בשבת על תלמודו, אך חשוב לי שיצליח במבחן, על כן אנא עשה עמי טובה! טול נא את הנער ולמד עמו היטב כמה שורות מהגמרא עד שיהא בקי בהן היטב היטב, ותודיע לי באילו שורות הוא בקי, כדי שאבחן אותו בהם דייקא".

ורבינו הוסיף והסביר, "הלא תבין, אין כוונתי בבחינה לעמוד על היקף ידיעותי ועוצם חריפותי. כוונתי האמתית היא להוכיח לו שהוא יכול! שהוא מסוגל ללמוד היטב גמרא, וכי הוא אכן מצליח ורואה ברכה בתלמודו. על כן, אם אבחן אותו בקטע מזמין, ובדיק לא יאה בקי בו כראוי, נמצא אני שובר חלילה את רוחו וגורם לו לחשוב שאינו שווה! וכו'. לכן חשוב לי לבחון דווקא באותם מקומות בהם הוא בקי, כדי לרומם את רוחו ולחזק את שאיפותיו".

כך הייתה התבוננותו של רבינו על כל מלאכת החינוך: לעורר את הכוחות, הרצונות והשאיפות בלב הנערים, ברוב חכמה ואהבה, כדי שמעצמם ישאפו להתאמץ והצליח. והתנאי לכך הוא בראשונה שהנער יאמין בעצמו, ומשם כבר קלה הדרך לעורר את השאיפות.

סיפר מחנך חשוב שליט"א, על חיוק גדול אשר קיבל מרבינו ז"ע לפני שנים רבות, אשר תכליתו לחזק את רוחם של תלמידים בינוניים, ולתת אף בידיהם כלים להצלחה. היה זה בשעה שהמחנך ביקש לערוך 'טיול' לתלמידים, אולם היות והמושג ההוא טרם התפשט אז במחוזותינו, קמו לכך מתנגדים מקרב ההורים. נכנס המלמד אל רבינו לשאול את דעתו, והצטדק כשהסביר שכוונתו היא לתועלת. מטרתו שהיות ובכיתה ישנם תלמידים רבים שאינם ברוכי-כשרון כחבריהם המצוינים, ומשכך, הרי שבכל ימות השנה לא ניתנת להם הזדמנות להוכיח את כוחם וערכם. חפץ הוא אפוא לערוך להם את הטיול, שבמהלכו יוכלו אף הם להוכיח את 'כוחם' ו'יכולותיהם' ובכך תעלה קרנם בקרב החברים.

למשמע הדברים יצא רבינו מגדרו והפליא עד מאד את דבריו של המלמד. הוא שיבח את הכוונה ואמר שהיא נכונה ביותר, ושכך ראוי לנהוג. זהו תנאי הכרחי על מפתן שערי החינוך, והיא מלאכתו ושליחותו של המחנך: לגלות את הנקודה הטובה שבנפש הנער, ומשם לגדלו ולרוממו עד לטיפוח שאיפותיו והעלאתו על במתי ההצלחה בתורה ויראת שמים.

הרי זה ציון דרך אחד ביסודות החינוך, ממשנתו הסדורה של רבינו ז"ע במלאכת חינוך הצאצאים.

אז הושיט הרב את ידו לסוחרים לשלום, ברכם בדרך צלחה ונפרד מהם בלבביות, כשהוא מבקשם לדרוש בשמו בשלום של רבם כשישובו לעירם.

בצאתם, פגשו באחדים מבאי בית הרב, וסיפרו להם על המעמד התמוה להם היו עדים עתה. אף אנשי המקום תמחו לשמע הדברים ואמרו, "מובטחים אנו שלא דבר ריק הוא! בוודאי שדברים בגו, ואולי אף יתבררו לימים..."

לאחר ימים אחדים שב הסוחרים לעירם, ופנו כל אחד לביתו ולמשפחתו.

עד מהרה נודעו להם החדשות המרעישות שהיו בעיר בעת העדרם, והם לא ידעו את נפשם... ידידים סיפרו להם כי לפני ימים אחדים חלה רבם האהוב ונפל למשכב, וחוליו הלך והכביד במהירות, עד שהגיע לשערי מוות רחמנא ליצלן. בני העיר כולם נאספו בבתי הכנסיות וקרעו שערי שמיים, ומשמרות תפילה נערכו יום וליל ליד ביתו של הרב, שגדולי הרופאים נואשו מחייו.

המצב היה קשה ביותר, אולם לבסוף ריחם עליהם ה' וחל שינוי פלאי לטובה. הרב פקח לפתע את עיניו ושוחר עם סובביו, וכעבור יומיים יצא כליל מכלל סכנה. בפי הרופאים לא היה כל הסבר טבעי לדבר, והם סימנו ביבושת שאירע כאן נס רפואי. **"עתה"**, סיפרו הידידים, "הולך הרב ומתחזק בביתו, ואמש כבר הופיע בבית המדרש והתפלל עם הציבור".

ביור קצר העלה, שאותה שעה בה היה נאה כי שערי שמיים נעולים, עד שאירע הרב והתחזק המצב לטובה, תאם להפליא את שעת ביקורם בבית הגאון בעל "צור החיים" - רבה של סעליש! - - -

נרגשים עד לאחת פנו הסוחרים יחדיו לביתו של הרב, וביקשו להתקבל לחדרו לרנק קט בלבד, רק בכדי למסור פריסת שלום חשובה. הרב המתחזק מחוליו קיבלם בחדרו, והם סיפרו לו בקצרה את כל הקורות עמם בעת ביקורם אצל הגאון רבי שמואל שמעלקא, שאף ביקש למסור בשמו דרישת שלום. כאשר שמע הגאון את התיאור מפיו הסוחרים, אחזה בו התרגשות רבה, והוא ביקשם שייטיבו לתאר לו את מראה דמותו ותואר פניו של הרב. הם נתנו סימנים אחדים אודות מראהו של הרב, והתרגשותו של הגאון רק הלכה וגדלה...

"דעו לכם, כי רבה של סעליש היה סנוגרי בעולם העליון, והוא שפדאני לחיים!", אמר הגאון בקול רועד. והוא פתח וסיפר לסוחרים:

"באותו היום בו ביקרתם בביתו, הכביד עלי חולי ביותר, עד שלא נותר לרופאים דבר לעשות. אני ישנתי על משכב, ולפתע נגלה לעיני מחזה נורא. בחלומי, והנה אני עומד בפני בית דין של מעלה, הדיינים יושבים בראש, וחבורת סנוגרים עומדת ומשמיעה עלי דברי סנוגריא. היו שם סנוגרים רבים, אך מכולם בלטה דמותו של זקן אחד שנטל את רשות הדיבור, ומנה בפני הדיינים שורה של טענות מפני מה עלי להוסיף לחיות, ומדוע אין לסלקני קודם זמני. דבריו הגלגלים עשו רושם גדול על בית דין של מעלה, והם פסקו את דיני לחיים.

- 'ובכן, אותו זקן היה לא-אחר מאשר רבה של סעליש, התואם בדיוק נמרץ לתאורם שמיניתם בפני. דיבוריו, אפוא, אכן לא היו מכוונים לאוזניכם, כי אם אל בית-דין-של-מעלה שעסקו אותה שעה בדיני' - - -

את המעשה כולו העלה הגאון מלעמברג בעצמו עלי כתב, ושלחו למשפחת הגאון מסעליש, למען יידעו מה רב כוחו של אביהם בכל העולמות.

שונה הלכות

מדור לשינוני הלכות ופסקי דינים

הלכות פורים

לבני משפחתו יאמרו ברכת הרב את ריבנו בלי להזכיר שם ומלכות.

משלוח מנות

ג. חייב אדם לשלוח לחבר אחד משלוח מנות הכלול משני מאכלים הראויים לאכילה כמו שהם ללא שיהיה צריך לבשלם (סי' תרצ"ה סעיף ד').

יד. ראוי לומר קודם שנותן משלוח מנות הריני מוכן ומזומן וכו', ולפחות במשלוח מנות הראשון שנותן יאמר כן שבו יוצא המצווה מעיקר הדין.

טו. כל המרבה במשלוח מנות לחבריו הרי זה משובח (שו"ע תרצ"ה סעיף ד').

טז. המנהג לשלוח 'משלוח מנות' בכלי או בשקית, ויש מי שכתב שהכלי [או השקית] מצרפים את מה שבתוכם ומחשיבים את הכל כמנה אחת בלבד וא"כ לא יוצאים בכך י"ח מצות משלוח מנות שהרי צריך שתי מנות למשלוח מנות (שו"ת תורה לשמה וכן איש חי פרשת תצוה, אמנם בשו"ת שם משמעון ועוד כתבו דאין לחשוש שנחשב למנה אחת ע"י צירוף הכלי), והרוצה להחמיר ישלח לפחות משלוח מנות אחד בלא כלי לצאת ידי כל השיטות.

יז. אשה חייבת במצות משלוח מנות (רמ"א תרצ"ה סעיף ד') לכך יש להחמיר שתשלח האשה בעצמה משלוח מנות לחברתה (קצור שו"ע, ויש לבכר לתת לאשתו במתנה את המשלוח כדי לקיים בו המצוה דאלי"כ מה שקנתה אשה קנה בעלה).

יח. בניו ובנותיו שהגיעו לגיל מצוות אף שסמוכים על שולחן אביהם חייבים לתת משלוח מנות בעצמם.

יט. קטן וקטנה שהגיעו לגיל חינוך חובת חינוך על אביהם שיקיימו מצות משלוח מנות.

כ. אין לשלוח מנות בפירות שביעית משום שנראה כ'עושה סחורה בפירות שביעית' שפורע בהם את חוב מצוות, אמנם זה דייקא בשתי מנות שחייב מעיקר הדין, אמנם מה שמוסיף יותר מכך לחיבת רעים מותר. וכן אין איסור לשלוח משלוח מנות בפירות שביעית רק במשלוח הראשון ששולח שבו מקיים את עיקר המצוה ומה ששולח לאחר מ"כ אין זה חיוב רק לחיבת רעים ולשמחת היום לכך אינו נחשב עושה סחורה בפירות שביעית.

מתנות לאביונים

כא. מצות 'מתנות לאביונים' שיתן לשני אביונים מתנה, ומעיקר הדין שעור מתנה הינו פרוטה, ואף בזמנינו יש אומרים שסגי בכך מעיקר הדין (משנ"ב סי' תרצ"ד סק"ב ובישמוח ישראל הובא שכן דעת הגר"ח"ק) אמנם י"א שבזמנינו אין לפרוטה ערך ע"כ יש לתת מתנה שישמח בה העני (הגר"ש"א) [ובשבות יצחק הביא בשם הגר"ש"א כשהינו בערך חמשה שקלים ודעת הגר"ש ואזנר (הובא בספר ישמח ישראל) שהינו 10 שקלים], אכן הרוצה להקפיד ולהדר יש לתת מנה בשיעור שהאביון ישמח בו ולא תהיה לו בושה לקבלה.

כב. נשים חייבות במתנות לאביונים [וכנ"ל סעי' י"ז].

כג. אינו יוצא י"ד"ח המצוה במעות 'מעשר', אבל מה שמוסיף לתת יותר משני אביונים יכול לתת ממעות 'מעשר'.

שבת זכור

א. מצות עשה לזכור מעשה עמלק כדי לעורר איבה בליבנו ולתקוע בליבנו שנהא לעמלק למען נספר לדורי דורות מעשה עמלק ורשעותו, שלכן נצטוונו למחות את שמו, ונוסף לכך אף מצות לא תעשה - שלא נשכח הדבר, ושיערו חכמים שעל ידי זכירה פעם בשנה נחשב הדבר שלא נשכח הדבר מליבנו.

ב. נחלקו הפוסקים האם קיום מצות זכירת מעשה עמלק חייב להיות מתוך קריאה מספר תורה כשר (דעת המג"א שווע"ר ועוד שחייב הקריאה מתוך ספר תורה הינו מדאורייתא, אמנם דעת הפני יהושע ועוד שחייב הקריאה בספר תורה הינו מדרבנן) על כן ודאי חובה לשמוע פרשת מחיית עמלק מתוך ספר תורה כשר, אף במקום אונס, לפחות יקרא הפרשה מתוך החומש.

ג. יש לכוין לצאת בברכות שמברך העולה לתורה לצאת יד"ח (חת"ס, ולדעת הס"ז סי' תרפ"ה סק"ב אין יוצאים יד"ח אם לא שמע את הברכה כדיו).

ד. השומעים צריכים לכוין לצאת יד"ח בעת הקריאה ד"מ צאו צריכות כוונה" ובמצוות דאורייתא הכוונה אף מעכבת, ויכוין לקיים מצות עשה של זכירת מעשה עמלק ומצות לא תעשה 'שלא תשכח'.

ה. נחלקו הפוסקים האם נשים חייבות בשמיעת 'פרשת זכור' (עיין בחינוך מצוה תר"ג שכתב דנשים פטורות וב'אבני נזר' נתן טעם לכך משום דהוי מ"ע שהזמן גרמא משום שאין הריגת זרע עמלק דוחה שבת, אמנם במנחת חינוך שם כתב דחייבות הנשים במצוה זו וכ"כ בשו"ת בנין ציון בשם הגר"נ אדלר - הנשר הגדול ומנחת אלעזר ועוד).

ו. אשה שנהגה ללכת לביהכ"נ כל השנים ע"מ לשמוע 'פרשת זכור' ורוצה לבטל מנהגה צריכה התרת נדרים, אף אם מחמת אונס זמני בשנה אחת אינה יכולה ללכת אינה צריכה התרת נדרים ובשנים שלאחמ"כ תלך כמנהגה לביהכ"נ (יור"ד סי' רי"ד).

ז. קטן שהגיע לגיל חינוך יש להביאו לביהכ"נ לשמוע פרשת זכור.

קריאת המגילה

ח. קודם קריאת המגילה אסור לאכול אפי' שמתעכב זמן רב אחרי צאת הכוכבים, ואף טעימה קלה או שתיה לא יטעם (רמ"א סי' תרצ"ב ס"ד).

ט. אדם חלוש מותר לשתות או לטעום דבר מאכל, אף לא יאכל פת או מזונות בשיעור כביצה [100 גרם לחז"א ולהגר"ח נאה 57 גרם] (משנה ברורה ס"ק י"ד).

י. חצי שעה קודם צאת הכוכבים אסור לישון אפי' שנית ארעי (משנה ברורה ס"ק ט"ו).

יא. מצוה מן המובחר לקרוא המגילה ברוב עם בציבור גדול, על כן לכתחילה יחבר ללכת למגן הגדול שבעיר, אף אם יש לו מגן קבוע בו הוא מתפלל בשבתות וימים טובים יתפלל במקום הקביעות ואינו צריך ללכת לשמוע קריאת המגילה בבהיכ"נ הגדול יותר.

יב. נחלקו הפוסקים האם מברכים ברכת 'הרב את ריבנו' שלאחר המגילה כשקורא את המגילה שלא בציבור (רמ"א סי' תרצ"ב ושו"ת הרד"ב) ומכיון שספק ברכות להקל לכך הקורא מגילה

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

ברכות מאליפות מעומקא דליבא קדם ההוא גברא רבא, איש אשכולות שהכל בו, מקבצאיל, הוא הגבר אשר נשא דיו קודש לגלול את האבן מעל פי הבאר ולהשקות העדרים מבארות המים החיים, מוציא לאור ומנהיג תורתם של רבוה"ק במסירות נפש למען יעמדו לדורות

הרה"ג חיים מרדכי אשכנזי שליט"א

ידיד נאמן לגיליונו ומסייע בכל עת בלב ונפש חפיצה

לרגל הופעת הספרים החדשים ע"י

"מכון דבר חיים" מתורתו ואורחותיו של רבינו הקה"ט זיע"א - ברוב פאר והדר

רבים אומרים מי יראני טוב, וישמח לב מבקשי ה' עם הפצעת האור הבהיר בשמי החסידות.

מי יתן ויראה ברכה מרובה בעבודת הקודש, להוסיף לעשות חיל בהפצת המעינות והנחלתם לרבים, להרוות את הצאן ולהשביע נפשות שוקקות

בידידות עוז מערכת "נדברה נא"

לעילוי נשמת הרה"ח אביעזריאל יעלינג ב"ר צבי אלימלך ז"ל נלב"ע י"ג אדר תשל"ט זכות הפצת מעיינות החסידות תעמוד לטובת הנשמה

לעילוי נשמת הרה"ח משה ב"ר יחיאל צבי ז"ל עקשטיין נלב"ע י"ד אדר ב' תשנ"ב נתנדב ע"י בניו החשובים שיחי' זכות הפצת מעיינות החסידות תעמוד לטובת הנשמה

נדבת ידידנו הנכבד הרה"ר חיים מרדכי גוטפריינד הי"ו לכבוד שמחת הולדת הבן שיחי' בשעתומ"צ יה"ר שיזכו אביו ואמו לגדלו לתורה לחופה ולמעשים טובים מתוך הרחבה ונחת

נדבת ידידנו הנכבד הרה"ר יקותיאל יהודה וולנר הי"ו לכבוד שמחת הולדת הבן שיחי' בשעתומ"צ יה"ר שיזכו אביו ואמו לגדלו לתורה לחופה ולמעשים טובים מתוך הרחבה ונחת